

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Barnet i fokus

- En kvalitativ studie om hur handläggare inom ekonomiskt bistånd beaktar barnperspektivet.

Qendresa Ibishi

Kandidatuppsats: SOPA 63
VT 2016

Handledare: Mikael Sandgren

Abstract

The aim of this study was to examine how the social workers working process looks like in Financial assistance with focus on the child's perspective. I was interested to explore how social worker who works in financial assistance takes to account the child's perspective. In order to gather the data I used a qualitative method. Five social workers were interviewed on a unit for financial assistance in southern Sweden. When the data were gathered I used Michael Lipskys theory of street-level-bureaucrats, research and knowledge reviews in order to analyze the results. The study has shown that the child's perspective is a concept that is broad and where there is no clear definition of what the child's perspective means which results in that variations occur on the unit. The results of the study shows that the social workers had good knowledge of the child's perspective meaning but that they both interpreted and applied the child's perspective in different ways.

Key words: Child perspective, Financial assistance, social workers, street-level-bureaucrats

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Syfte.....	6
1.3 Frågeställningar	6
1.4 Avgränsningar	7
1.5 Förförståelse	7
2. Metod	8
2.1 Val av metod: Kvalitativ, metodens förtjänster och begränsningar	8
2.2 Urval och intervjuernas genomförande	9
2.3 Bearbetning av empiri	11
2.4 Metodens tillförlitlighet.....	11
2.5 Litteratursökning	12
2.6 Etiska överväganden.....	13
3. Bakgrund	13
3.1 Ekonomiskt bistånd	14
3.2 Barnperspektivet	14
3.3 Barnkonventionen.....	15
3.4 Socialtjänstlagen, en ramlag	16
4. Orientering om kunskapsläget.....	17
4.1 Barnperspektivet	18
4.2 Handläggarnas handlingsutrymme	19
4.3 Barn i ekonomiskt utsatta familjer.....	20
5. Teorier/teoretiska utgångspunkter	22
5.1 Byråkratisk organisation.....	22
5.2 Gräsrotsbyråkrati	23
6. Resultat och analys.....	24

6.1 Respondenterna	24
6.2 Innebörden av barnperspektivet.....	25
6.3 Barnperspektivet i handläggningen	28
6.4 Reglerna och riktlinjerna kring barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd.....	31
6.5 Barnperspektivet i dokumentationen	34
7. Avslutande diskussion.....	35
7.1 Förslag på vidare studier.....	37
Litteraturlista	38
Bilaga 1	40
Bilaga 2.....	41

1. Inledning

Ekonomin har en betydande roll i individens liv, detta för att individen både ska kunna klara sig utan att behöva samhällets hjälpinsatser samt för att minska risken för socialt utanförskap. När en person saknar ekonomiska resurser och är fattig så är den sista utvägen för många att vända sig till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd alltför att klara av sin försörjning. Ekonomiskt bistånd ska fungera som det yttersta skyddsnätet i välfärdssystemet för de individer som har försörjningsproblem. Man ska alltså ha uttömt alla möjligheter till självförsörjning innan man kan bli beviljad ekonomiskt bistånd. Då man har försörjningsproblem så är biståndets uppgift att träda tillfälligt in som ett ekonomiskt stöd för en kortare period i den enskildes liv (Socialstyrelsen, 2013). Enligt Salonen & Ulmestig (2004) så skiljer de sig från kommun till kommun i vilken utsträckning som man beaktar barnperspektivet då en barnfamilj ansöker om ekonomiskt bistånd. Barn anses påverka biståndshandläggningen i ca 40 % av kommunerna. Vissa kommuner är mer generösa i sina bedömningar när det gäller barnfamiljer som ansöker ekonomiskt bistånd, medan andra kommuner inte alls beaktar barnperspektivet då de fattar beslut. Salonen & Ulmestigs (2004) studie visar att familjeförsörjare ofta får fler chanser samt att handläggarna uttrycker sig vara mer motsträviga till att avslå eller begränsa ekonomiskt bistånd för barnfamiljer.

Jag kommer vidare i denna studie undersöka vilka erfarenheter fem handläggare, vid en enhet för ekonomiskt bistånd i södra Sverige, har av beaktandet av barnperspektivet i sina utredningar av rätten till ekonomiskt bistånd.

1.1 Problemformulering

I Rädda barnens årsrapporter om barnfattigdom framkommer det att ett stort antal barn växer upp i ekonomiskt fattiga familjer. Det är cirka 230 000 barn som år 2012 levde i ekonomiskt utsatthet i Sverige, vilket leder till att trycket på samhällets behovsprövande socialförsäkringssystem ökas (Salonen, 2014). Det har sedan 2006 dessutom visat sig att antalet av hjälpsökande som är i behov av ekonomiskt bistånd har ökat i Sverige, detta är en delvis konsekvens av den ekonomiska krisen (Socialstyrelsen, 2011). År 2014 var 140 321 av dessa hjälpsökande som var i behov av ekonomiskt bistånd barn, totalt var det 410 621 hjälpsökande (Socialstyrelsen, 2015b). Salonen och Ulmestig (2004) skriver att alla i familjen påverkas av en försämrad ekonomi, detta gäller även barnen. Enligt socialrapport (2006) så löper barn i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd större risk för framtida sociala problem.

Föräldrarnas bidragsberoenden kan leda till risker som exempelvis låg utbildningsnivå, psykiskt sjukdom, tonårsföräldraskap, missbruk samt utanförskap hos barnen. Socialstyrelsen (2015a) skriver likaså att de barnen har då de blir vuxna även svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, dessutom löper de också tre gånger större risk att själva behöva ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning. Trots detta så är det vuxenperspektivet som hamnar i fokus när ansökan om ekonomiskt bistånd görs, även om handläggningen i högsta grad påverkar barnet.

När en ansökan om ekonomiskt bistånd görs av en barnfamilj så är det som redan nämnt vuxenperspektivet som träder fram, detta eftersom ansökan görs av den myndige. Ekonomiskt bistånd har länge av tradition beaktats ur ett vuxenperspektiv, vilket har resulterat i att barnet i flera fall har blivit bortglömt (Socialstyrelsen, 2015). Det är oklart i vilken utsträckning som man individuellt prövar barnens behov. Men hur ser det ut under handläggprocessen? Tar man hänsyn till barnen vid beslut om ekonomiskt bistånd? Uppmärksammas barnens individuella behov? Varje handläggare ska med hjälp av förtydligande kommunala riktlinjer och utbildningar om barnperspektivet mm. kunna klargöra barnkonventionens samt socialtjänstlagens bestämmelser om barnets bästa. Men hur ser det ut i praktiken? Överväger man barnets bästa i utredningsprocessen av ekonomiskt bistånd?

I socialstyrelsens rapport framkommer det att socialnämnden ofta tar för lite hänsyn eller ignorerar barnets bästa när det kommer till handläggning av ekonomiskt bistånd (Socialstyrelsen, 2003). Enligt Stranz (2007) så har det av olika vinjettstudier framkommit att trots att grundförutsättningarna för beslutsfattandet är detsamma i de olika kommunerna och för de olika handläggarna så skiljer sig beslutsfattandet avsevärt. Salonen och Ulmestig (2004) skriver även att det finns stora skillnader i hur de olika kommunerna beaktar barnperspektivet samt att barn i familjen påverkar biståndshandläggningen i endast ungefär 40 procent av alla kommuner. I FN:s barnkonvention tredje artikeln så står det: ” Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig det vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet” (UNICEF, 2008). Innebörden av artikeln är tydlig, när det kommer till myndighetsutövning så ska barnperspektivet beaktas samt sättas främst. Att barnperspektivet ska beaktas framkommer även i socialtjänstlagen där det står i 1 kap. 2 § att barnets bästa särskilt ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn. Men eftersom socialtjänstlagen är en ramlag så finns det inte särskilda preciseringar kring lagarna. Stranz (2007) skriver att trots att förarbeten och rättspraxis i viss utsträckning klargör lagstiftningen,

så lämnar den fortfarande mycket i oklarhet. Det är istället upp till varje kommun att utveckla anpassade insatser samt tillvägagångssätt efter individuella behov. Detta resulterar i att tillämpningar av lagar skiljer sig mellan de olika kommunerna. Även hur de olika kommunerna hanterar barnperspektivet samt förstår innebörden av barnperspektivet skiljer sig åt. (Socialstyrelsen, 2003). Stranz (2007) skriver att det är individuell behovsprövning som tillämpas vid handläggningen av ekonomiskt bistånd och problemet med individuell tillämpning är att det i praktiken skiljer sig åt mellan varje handläggares beslut, oavsett om man jobbar i samma kommun eller inte. Regeringen har framfört att när en ansökan om ekonomiskt bistånd görs så bör även barnens situation uppmärksammas. Detta har lett till att Socialstyrelsen har utformat riktlinjer för hur handläggaren vid handläggning av ekonomiskt bistånd bör gå tillväga för att barnet ska synliggöras (Socialstyrelsen, 2003).

Hur barnperspektivet ska beaktas vid handläggning av ekonomiskt är en oklarhet för många kommuner då barnets bästa inte har preciseras av lagstiftaren. Handläggare vet inte hur man ska bedöma barnets bästa eller vad barnperspektivet i handläggningen ens innebär (Socialstyrelsen, 2003). Den otydliga definitionen av barnperspektivet medför svårigheter för handläggare att kunna förhålla sig till begreppet. Rätten till bistånd baseras på ett stort handlingsutrymme av den enskilda handläggaren vilket leder till bedömningskillnader (Stranz, 2007). Detta innebär att en barnfamiljs ansökan kan av ena handläggaren bli beviljat bistånd medan samma ansökan kan få avslag av den andra handläggaren. Hur handläggare förhåller sig till begreppet skiftar väldigt mycket enligt forskning, vilket resulterar i att handläggarna har olika prioriteringar, därför vill jag undersöka vilka erfarenheter handläggare inom ekonomiskt bistånd har gällande beaktandet av barnperspektivet.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka socialsekreterarnas erfarenheter kring beaktandet av barnperspektivet vid handläggningen av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer.

1.3 Frågeställningar

1. Vilka erfarenheter har handläggarna av barnperspektivets innebörd vid handläggning av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer?

2. Vilka erfarenheter har handläggarna inom ekonomiskt bistånd av att ta hänsyn till barnperspektivet under själva handläggningen av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer?
3. Hur tas barnperspektivet i beaktning i dokumentationen?

1.4 Avgränsningar

Då man utför en studie måste forskaren göra olika avgränsningar. Aspers (2011) skriver att avgränsningarnas omfattning kan ha olika upplägg beroende på hur välgrundad man väljer att vara. De kan exempelvis handla om vilka konkreta platser som ska undersökas eller vilka domäner mm. I min studie så har jag beaktningen av barnperspektivet inom handläggningen av ekonomiskt bistånd i fokus. Därför har jag valt att avgränsa studien genom att endast intervjua fem handläggare som arbetar med ekonomiskt bistånd. Vidare har jag valt att avgränsa mig till handläggare som arbetar med barnfamiljer som erhåller ekonomiskt bistånd för att kunna studera barnperspektivet. I detta arbete kommer jag även att avgränsa mig till just handläggarnas egna erfarenheter av barnperspektivet.

1.5 Förförståelse

Enligt Thomassen (2007) är en forskare aldrig tomhänt inför en kommande forskning då forskaren, innan forskningen påbörjas, alltid har någon slags förhållande till samt kunskap om det aktuella forskningsområdet. Thomassen (2007) menar på att det är viktigt att man som forskare visar att man har denna förförståelse. Jag tänker att den förförståelse som man innehar kan variera men det finns ändå alltid någon slags förförståelse annars hade forskaren inte vetat att forskningsämnet existerar. Även jag hade en förförståelse om mitt valda ämne om ekonomiskt bistånd, då jag under socionomutbildningen har arbetat som socialsekreterare med handläggning av ekonomiskt bistånd. Intresset av att skriva om barnperspektivet väcktes då jag insåg att jag själv inte hade så mycket kunskap om vad ett barnperspektiv innebär och hur man ska arbeta utifrån ett barnperspektiv. Jag har därmed innan jag påbörjat min forskning haft en del erfarenheter och en förförståelse om ekonomiskt bistånd som jag tror kan ha haft en positiv påverkan på min studie då jag har förstått vissa saker och har därför kunnat fördjupa mig mer i ämnet. Thomassen (2007) framför att förförståelsen kan ha en påverkan på studien men att man inte alltid kan vara medveten om all den förförståelse man innehar. Detta innebär att min förförståelse kanske har haft en större påverkan på min studie än vad jag själv är medveten om. Med tanke på min förförståelse kan detta även ha varit en

begränsning, med detta menar jag att jag redan från början har haft förutfattade meningar som sedan i sin tur kan ha styrt intervjuerna i en riktning. På så sätt är det möjligt att jag kan ha missat viktig information. Jag har dock ansträngt mig för att vara så objektiv som möjligt.

2. Metod

I detta avsnitt kommer jag att presentera de val av metod som jag har använt mig utav för att besvara studiens syfte.

2.1 Val av metod: Kvalitativ, metodens förtjänster och begränsningar

Ahrne & Svensson (2011) skriver att en skillnad mellan kvalitativ och kvantitativ metod är sättet man arbetar för att få fram data, hur man sedan väljer att analysera materialet man fått in samt vilken roll som forskaren får i processen. Kvalitativ data kan handla om sådant som kan vara svårt att uppfatta, som exempelvis en händelse, en beröring, ett yttrande eller en bild, upplevelser, tankar och känslor mm. Bryman (2011) redogör för kvalitativ samt kvantitativ metod där han skriver att tonvikten i den kvalitativa metoden ligger på ord och satser samt förståelse snarare än siffror och generaliseringar som fokuset ligger på i den kvantitativa metoden. Jag har därför använt mig av en kvalitativ undersökningsmetod då jag ville på ett mer djupgående sätt få en inblick i hur handläggare beaktar barnperspektivet vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. En kvalitativ metod var dessutom lämplig till min studie då jag var intresserad av att undersöka handläggarnas egna uppfattningar av verkligheten, så som handläggarnas bedömningar och tankar snarare än att göra generaliseringar som den kvantitativa metoden eftersträvar. Valet av min metod grundade sig på min studies syfte som då var att lyfta fram hur barnperspektivet beaktas av handläggare inom ekonomiskt bistånd. Jag använde mig av kvalitativa intervjuer eftersom en intervju gjorde det möjligt för mig att fördjupa mig mer i den empiri som jag fått fram samt gav mig bredare kunskap i ämnet. För att man som forskare ska kunna få en bra inblick i människors erfarenheter, åsikter, upplevelser, attityder, känslor är kvalitativa intervjuer lämpliga (May, 2001). Med hjälp av en intervju fick jag en ökad förståelse för innehållet samt en förståelse för hur handläggarna beaktade barnperspektivet. May (2001) skriver om fyra olika typer av intervjuer, dessa är: strukturerade, semistrukturerade, ostrukturerade samt gruppintervjuer. Jag valde att använda mig av en semistrukturerad intervju av den anledningen att den typen av intervju gav mig större möjlighet till att kunna ställa följdfrågor och på så sätt få ut mer utav mina intervjuer. I en semistrukturerad intervju finns det specificerande frågor, samtidigt finns det även utrymme för intervjuaren att fördjupa svaren. Intervjun är en blandning av den strukturerade samt

ostrukturerade metoden. Man kan ingå i en dialog med personen man intervjuar och på så sätt förtydliga, fördjupa samt utveckla svaren (May, 2001). Då jag använde mig av semistrukturerade intervjuer kunde jag själv ställa de frågor som jag ville och var intresserade utav samt sedan välja de områden som passade bäst för min metod, på så sätt fick jag även möjligheten att från början säkerställa kvaliteten (Aspers, 2007). Genom att använda mig av en semistrukturerad intervju fanns det som vi läser flera förtjänster. Jag kunde bl.a. som intervjuare själv välja hur och i vilken ordning jag vill ställa mina frågor. Jag kunde också välja att få fram mer information om vissa samtalsämnen genom att ställa följdfrågor och fånga upp det som intresserade mig och hade relevans för mitt arbete, jag kunde också säkerställa kvaliteten i min studie genom att rikta in mig på det som jag ville undersöka. Bryman (2011) tar också upp några förtjänster som exempelvis att personen man intervjuar har större inflytande och kan svara på frågorna på ett mer öppet och friare sätt, detta var en stor förtjänst för mig vilket innebar att jag fick ut mer information ifrån mina respondenter. Bryman (2001) menar vidare att när man möter personerna man intervjuar personligen så har man möjligheten att se deras kroppsspråk och på så sätt få en bild av hur personen man intervjuar reagerar på frågorna man ställde, vilket också var en förtjänst. En begränsning kan ha varit att personen jag intervjuade inte kunde berätta lika öppet och brett om sina erfarenheter eftersom frågorna jag ställde kanske styrde intervjun på ett eller annat sätt, därför finns det en risk att jag kan ha missat det kvalitativa djupet i intervjun (May, 2001). Eftersom en semistrukturerad intervju innebär att man anpassar frågorna efter samtalsämnena så kan ytterligare en begränsning vara att man måste vara uppmärksam och lyssna på personen man intervjuar så man inte råkar ställa någon fråga fler gånger, vilket jag upplevde hända en del gånger då jag intervjuade mina respondenter.

2.2 Urval och intervjuernas genomförande

Jag valde att göra mina intervjuer i en medelstor kommun i södra Sverige. Anledningen till att jag valde just den kommunen var på grund av det geografiska läget, då det var mest tillgängligt för mig, men även för att jag skulle hinna med mina intervjuer då jag inte hade särskilt mycket tid och den kommunen hade dessutom möjlighet att medverka i min studie. När man gör en kvalitativ studie så är den vanligaste urvalsmetoden målinriktade eller målstyrda urval. Målinriktade eller målstyrda urval innebär att forskaren väljer på ett strategiskt sätt ut deltagare som är relevanta för de formulerade forskningsfrågorna. Då man använder sig av målinriktat urval väljs personer eller organisationer mm. eftersom de är av relevans för en förståelse av sociala förhållanden. Ett exempel på målstyrda urval är

snöbollsurval. Snöbollsurval innebär att forskaren etablerar kontakt med människor som är relevanta för studien och därefter medhjälp av dessa kontakter får man hjälp att skapa nya kontakter som också har relevans för studien (Bryman, 2011). Jag har alltså använt mig utav ett målstyrt urval då jag ville avgränsa min studie och få en djupare förståelse för hur handläggare inom ekonomiskt bistånd beaktade barnperspektivet, jag valde att genomföra min studie på en och samma enhet för ekonomiskt bistånd och då intervjuade handläggarna där. Anledningen till att jag valde just en och samma enhet för ekonomiskt bistånd var för att jag ville se om det fanns några skillnader på hur barnperspektivet beaktades av handläggare som arbetar på samma enhet. Jag kontaktade först verksamhetsutvecklaren på ekonomiskt bistånd och presenterade mig samt berättade om min studie och frågade ifall jag kunde få möjligheten att genomföra några intervjuer med handläggare på ekonomiskt bistånd. Verksamhetsutvecklaren kollade först om det fanns några som kunde tänka sig att ställa upp och hörde sedan av sig till mig. Jag använde mig utav snöbollsurvalet då verksamhetsutvecklaren på ekonomiskt bistånd hjälpte mig att skapa nya kontakter, hon hjälpte mig få kontakt samt möjlighet till att intervjuade de handläggarna som arbetade med barnfamiljer då det var dessa handläggare som var relevanta för min studie. Efter att jag fått information av verksamhetsutvecklaren om vilka handläggare jag skulle intervjuade, valde jag att skicka mail till dessa handläggare för att boka en tid för intervju. Samtidigt skickade jag informationsblad (se bilaga 1) till respondenterna så att de skulle få en inblick i vad intervjuerna skulle handla om samt allmän information. Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011) skriver att man kan genomföra intervjuer där intervjupersonerna jobbar. För att på så sätt minska risken till att respondenterna tackar nej till att medverka i intervjun. Jag valde därför även att genomföra mina intervjuer på ekonomiskt bistånd där handläggarna arbetade. Innan jag genomförde intervjuerna så hade jag utformat en intervjuguide som innehöll fem olika temaområden (se bilaga 2). Jag lade stor vikt på formuleringarna av frågorna så att de inte skulle uppfattas som ledande och riktande. Intervjuerna ägde som sagt rum på handläggarnas arbetsplats där jag genomförde 5 intervjuer som varade ungefär 60 minuter. När jag träffade handläggarna så gjorde jag en presentation av mitt arbete där jag förklarade mitt syfte och mål. Jag ställde även frågan ifall jag fick spela in intervjuerna vilket samtliga handläggare samtyckte till. Inspelningarna gjordes med min mobiltelefon. Efter jag genomfört mina intervjuer så lyssnade jag på de och transkriberade de.

2.3 Bearbetning av empiri

Jönsson (2010) skriver att koder är definitioner som forskare gör för att kunna strukturera sitt material. När det empiriska materialet har inhämtats används kodning för att sortera materialet och synliggöra samband och mönster. Materialet uppdelas även i olika kategorier och begrepp. Koderna kan även användas för att konstruera de teoretiska begrepp och frågor som vägleder studien. Denna process som beskrivits ovan påbörjades i bearbetningen av empirimaterialet som insamlades genom intervjuer. När intervjuerna var klara bearbetade jag materialet genom att noggrant transkribera dem. Aspers (2011) skriver att transkribering av intervjuer är viktig för att inte missa betydelsefullt material, som behövs reflekteras kring. När transkriberingen var klar läste jag igenom materialet ett antal gånger för att kunna börja med kodningen. Jag har sedan fått placera om bland frågorna för att på ett mer tydligare sätt kunna presentera empirin som samlats in, eftersom intervjufrågorna ibland inte stämde överrens med rubrikerna som jag valt. Det jag gjorde först var att färgmarkera min empiri för att kunna kategorisera det, detta ledde till att jag fick fram fem rubriker och dessa var respondenterna, innebörden av barnperspektivet, barnperspektivet i handläggningen, reglerna och riktlinjerna kring barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd samt barnperspektivet i dokumentationen. Då jag använde mig av just dessa rubriker resulterade det i att jag fick rubriker som till stor del stämde överrens med de svar jag fick från respondenterna samt underlättades kodningen av materialet.

2.4 Metodens tillförlitlighet

Det är viktigt att reflektera kring validiteten när en studie genomförs. Med begreppet validitet menar man huruvida man lyckats undersöka det som är tänkt att undersökas (May, 2001, s.118). För att min studie skulle få en så hög validitet som möjligt så var det viktigt för mig att min intervjuguide följer de teman som mitt syfte och frågeställningar hade. Därför valde jag att skriva en intervjuguide där kopplingen till mitt syfte och frågeställningar var starkt, annars hade inte min empiri stämt överrens med det som var tänkt att undersökas. För att jag skulle kunna få så hög validitet som möjligt skickade jag redan i början, när jag tog kontakt med handläggarna via mail, ut informationsbrevet där jag skrev tydligt vilket syfte min studie hade samt vilket ämne studien handlade om så att personerna jag skulle intervjua skulle hinna förbereda sig innan intervjun. En sak man också bör ha i åtanke är att när man genomför en intervju så finns det en viss förförståelse både hos mig som intervjuar men också hos de

personerna som blir intervjuade, detta har jag uppmärksammat samt varit kritisk mot när jag gått igenom tolkningarna av materialet. Jag har även försökt att inte förvränga informationen som jag fått av personerna jag intervjuat för att genom förvrängningen tillfredsställa min studie.

Reliabilitet är ett begrepp som visar vilken trovärdig en undersökning ger. Begreppet innebär också att samma studie med samma material ska kunna genomföras igen av utomstående och i princip ge samma resultat (May, 2001). Reliabilitet värderas annorlunda i kvalitativa studier vilket innebär att reliabilitet kan vara svårt att uppnå då man genomför en kvalitativ studie, eftersom man inte har ett så stort urval som medverkar i den djupgående undersökningen. Dessutom blir det svårt att återskapa studiens resultat då intervjupersonernas sociala verklighet kan ändras över tid, det som en person säger idag i intervjun behöver inte om några månader fortfarande vara dennes sociala verklighet (Bryman, 2011, s.352). Annan vikt av reliabilitet läggs i kvantitativa studier. För att min studie skulle få en hög reliabilitet så har alla intervjuernas tillvägagångssätt varit liknande. Jag försökte gå tillväga på samma sätt under alla intervjuer vilket var lite svårt då man fick anpassa intervjuerna efter vad respondenterna svarade, och alla respondenter svarade olika.

2.5 Litteratursökning

Grönmo (2006) skriver att när det gäller granskning av litteratur som man använder i sitt arbete så finns det vissa grundläggande överväganden som måste göras i all typ av forskning, dessa är relevans för problemställningen, tillgängligheten, autenticiteten samt trovärdigheten. Den litteratur jag har använt mig utav har jag funnit både på internet men även på stadsbiblioteket i Halmstad samt högskolebiblioteket i Helsingborg. Jag har även sökt efter relevant forskning med hjälp av LUB-search och då klickat in peer reviewd, sökord som jag använt mig av till denna studie är bl.a. barnperspektivet, barnets bästa, ekonomiskt bistånd, försörjningsstöd, behovsprövning, gräsrotsbyråkrati mm. Tillgängligheten för litteratur som varit relevant för min studie har varit stor både när det gäller böcker men även information från internet. När det gäller all den information som jag fått fram har jag förhållit mig kritiskt till källorna. Studier jag valt har jag utgått från frågeställningar som beskrivs på ämnesguiden som säger att man ska se över vem som skrivit texten, var den är publicerad samt i vilket syfte den är utgiven.

2.6 Etiska överväganden

Enligt Kalman och Lövgren (2012) så står etik i forskning för att få en medveten reflektion kring vad forskningen i sig kan innebära för olika parter som forskningsdeltagarna samt forskningssamhället. Detta blir sedan avgörande för tillvägagångssättet i olika skeden av forskningsprocessen. Jag har till denna studie utgått från Vetenskapsrådets (Hämtad: 2015-12-15) forskningsetiska principer. Det finns fyra huvudkrav som ska beaktas när en studie genomförs, dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Informationskravet innebär att forskaren informerar om studiens syfte till de berörda samt informerar om att deltagandet är frivilligt. Forskaren ska även informera om att man har rätt till att avbryta sin deltagande när man vill. Det andra huvudkravet är samtyckeskravet som innebär att deltagarna i studien själva har rätten att bestämma över sin medverkande (Vetenskapsrådet, hämtad: 2015-12-15). Jag har informerat mina intervjupersoner om studiens syfte, att medverka är frivilligt och rätten till att avbryta deltagandet av studien både genom informationsbrev, som jag skickat via mail, samt innan jag utförde varje intervju. Nästa huvudkrav är konfidentialitetskravet som innebär att de medverkande oidentifieras. Enligt konfidentialitetskravet så ska även personuppgifter samt material förvaras på ett sådant sätt att utomstående inte kan ta del av dem. I min studie så har jag verken benämnt handläggarna eller kommunen studien genomförs i. Handläggarna har istället benämnts som socialsekreterare 1-5 av den anledningen att man inte ska kunna avslöja vilka de är och enheten för ekonomiskt bistånd benämns med en enhet för ekonomiskt bistånd i södra Sverige. Förhoppningsvis har uteslutandet av namnen lett till en trygg och öppen dialog. När det gäller materialet till studien så har det förvarats på ett sådant sätt att endast jag och min handledare har kunnat ta del av det. När studien blivit examinerad och godkänd så kommer all material att förstöras, detta för att minska risken till att någon utomstående får tillgång till materialet. Sista huvudkravet är nyttjandekravet som innebär att forskaren måste förmedla till deltagarna att materialet som man får in endast kommer att användas för forskningsbruk och inte till något annat. Materialet som jag fått in för denna studie har inte används till annat ändamål även handläggarna är informerade och medvetna om detta.

3. Bakgrund

I detta kapitel kommer jag att beskriva vissa ämnen och begrepp som jag anser är av vikt för förståelsen av denna studie.

3.1 Ekonomiskt bistånd

Enligt Socialstyrelsen (2003a) ska ekonomiskt bistånd fungera som välfärdssystemets yttersta skyddsnät för individer som av olika anledningar inte kan försörja sig själv under en begränsad tid. Syftet med socialbidraget är enligt Prop. 1996/97:124 att träda in tillfälligt vid kortare perioder då individer har försörjningsproblem, socialbidragets avsikt är inte att fungera som en långsiktig försörjningskälla. Biståndet ska fungera som ett komplement till de generella socialförsäkringarna, då de är otillräckliga eller inte gäller av olika skäl (Socialstyrelsen, 2003a). Rätten till bistånd regleras i Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) 4 kap 1 §. Lagen lyder enligt följande:

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få de tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”

Biståndet är uppdelat i två kategorier: den ena är försörjningsstöd vilket enligt 4 kap 3 § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) består av skäliga kostnader för bostad, arbetsresor, hushållsel, hemförsäkring, medlemskap i a-kassa och fackförening samt de poster som ingår i riksnormen. Den andra kategorin är livsföring i övrigt, där man syftar till andra behov som biståndstagaren kan ha för att kunna uppnå en skälig levnadsnivå, utöver försörjningsstödet som exempelvis läkarvård, tandvård, umgängesresor, spädbarnsutrustning mm. (Socialstyrelsen, 2003a). I 4 kap 3 § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) framgår det att ovanstående kostnader kan bli beräknade till en högre nivå om särskilda skäl föreligger.

Som sagt ska rätten till ekonomiskt bistånd bedömas enligt socialtjänstlagen och vid varje ansökan om ekonomiskt bistånd ska en behovsprövning göras av den enskildes ekonomiska situation. Med behovsprövning menar man att varje biståndstagares möjligheter till självförsörjning ska utredas. Utredningen genomförs av en handläggare som kartlägger biståndstagarens aktuella situation. Handläggaren gör en bedömning om vad biståndstagaren kan göra för att närma sig sin egen självförsörjning, och det handläggaren bedömer att biståndstagaren kan göra har biståndstagaren en skyldighet att genomföra (Socialstyrelsen, 2003b).

3.2 Barnperspektivet

Vid handläggningen av ekonomiskt bistånd ska ett barnperspektiv alltid beaktas. Regeringen uttrycker ett starkt barnperspektiv inom socialtjänsten, vilket innebär att barnens situation ska

uppmärksammas då vuxna vänder sig till Socialtjänsten. Barnperspektivet preciseras av regeringskansliet på följande sätt:

”Barnperspektivet uttrycker ett synsätt som fokuserar på det eller de barn som berörs av ett beslut eller åtgärd. Barnperspektivet innebär att man inför varje beslut eller åtgärd ska överväga om beslutet eller åtgärden rör eller kan röra barn och i så fall på vilket sätt. En förutsättning för detta är att beslutsfattarna eller andra involverade aktörer också försöker se beslut med barnets eller barnens ögon. Om man konstaterar att beslutet eller åtgärden har konsekvenser för barn ska hänsyn tas till barnkonventionen, d.v.s. till barnrättsperspektivet. Barnperspektivet är på det sättet ingångsporten till barnrättsperspektivet” (Skrivelse 2007/08:111)

Även socialstyrelsen (2003a) skriver om att barnperspektivet ska tillämpas i alla ärenden. Med detta menar de att barnets inställning ska utredas så fort en åtgärd rör ett barn. Barnets bästa ska alltid beaktas utredas och redovisas oavsett om det är avgörande för vilket beslut som fattas. I varje beslut som rör ett barn måste det dessutom innehålla en bedömning om just det barnets bästa, för att uppmärksamma hur beslutet påverkar barnet. Ett barnperspektiv medför, så som även regeringen uttrycker, att barnens situation ska uppmärksammas varje gång vuxna gör en ansökan om ekonomiskt bistånd. Trots att det är ett vuxenperspektiv som förekommer, då det är föräldrarnas situation som utreds, bör dock utredningen även uppmärksamma de eventuella barnen familjen. Socialstyrelsen (2003a) framför att det handlar om att se en situation utifrån barnets synvinkel, med barnets ögon samt att som vuxen kunna se barnet och lyssna på dennes synpunkter. Att beakta ett barnperspektiv får dock aldrig medföra att man mot föräldrarnas vilja, utan att det finns tecken på att barnets situation kräver detta, utreda eller uppmärksamma barnet.

3.3 Barnkonventionen

Enligt barnkonventionen ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Detta gäller alla offentliga och privata sociala välfärdsinstitutioner, administrativa myndigheter, domstolar eller lagstiftande organ (SÖ 1990:20). De stater som ratificerat barnkonventionen har tagit ansvar för att tillförsäkra barn sådant skydd och omvårdnad som behövs för barnets välfärd samt att vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder som krävs för dessa avsikter. Konventionen ser till så att den enskilda regeringen i varje land är ansvarig för att rättigheterna respekteras i landet. I Sverige ratificerades barnkonventionen 1990, detta förde med sig ett nytt sätt att se på barn, de skulle ses som självständiga individ med rätten att

få uttrycka sina åsikter i beslut som rör dem. I samband med detta så såg man till att svensk lagstiftning samt praxis överensstämde med konventionens bestämmelser (Barnombudsmannen, 2000). Barnombudsmannen (2010) skriver om att artiklarna 2, 3, 6 och 12 är de fyra artiklarna i konventionen som är huvudprinciper och därmed vägledande för hur helheten ska tolkas. I artikel 2 framkommer det att alla barn har lika människovärde, artikel 6 handlar om barns rätt till utvecklig samt rätten till ett liv. Artiklarna 3 och 12 lyder enligt följande:

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.” Artikel 3

”Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som berör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.” Artikel 12

Då barnkonventionen inte är tvingande enligt svensk lag har den gjort genomslag i bl.a. Socialtjänstlagen där man infört följande bestämmelse i 1:2 SoL: som säger att åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Även i 3:5 SoL har man infört bestämmelsen om att (SFS, 2001:453)

Handläggare ska med hjälp av stöd i lokala riktlinjer, barnkonventionen, policydokument och av kunskaper som finns om barn och barns behov, beakta barnets bästa för att göra en helhetsbedömning där detta framkommer.

3.4 Socialtjänstlagen, en ramlag

Socialtjänstlagen är utformad som en målinriktad ramlag och grunden till socialtjänstlagen bygger på frivillighet och socialtjänstens olika verksamheter ska bygga på respekt för människors integritet och självbestämmande. Ramlagskonstruktionen betyder att lagstiftaren uppgett vad som förväntas av de olika kommunerna, men lagstiftaren har dock i mindre omfattning tagit ställning till själva innehållet i socialtjänstlagen (Socialstyrelsen, 2004). Ramlagskonstruktionen innebär alltså att man gett kommunerna fria händer till att utforma socialtjänsten efter egna förutsättningar och detta har medfört att det skiljer sig från kommun till kommun vad kommunerna väljer för olika metoder för att uppfylla målen. Kommunerna har fått större frihet att ta hänsyn till individuella behov och önskemål och kan därefter anpassa de olika insatserna efter detta (Socialstyrelsen, 2004). Handlingsalternativen har i

stort sett överlåtit till kommunpolitiker och tjänstemän, vilket medför att de har en stor del i skapandet av den lokala policyn.

Över tid har socialtjänstlagen dock bevarat sin ramlagkaraktär, men de löpande ändringarna har medfört att socialtjänstlagen blivit allt mer tydlig i sina bestämmelser (Stranz, 2007).

Lagstiftningen kompletteras av lokala riktlinjer som är utformade av organisationsledningen, dessa riktlinjer preciserar hur lagstiftningen ska tolkas samt tillämpas. Genom de lokala riktlinjerna får man en möjlighet att fastställa den organisatoriska hierarkin och på så sätt kan formellt öka eller begränsa det individuella handlingsutrymmet (Stranz, 2007). Socialstyrelsen (2004) skriver att genom att socialtjänstlagen är en ramlag underlättas mycket då man kan finna lösningar på problemen tillsammans med den enskilde och klienternas intressen kan bevaras på ett helt annat sätt än det hade varit möjligt om lagen hade preciserats i detalj. Men att socialtjänstlagen är en ramlag kan även medföra vissa problem, som exempelvis att risk finns för att lagen kan komma att tillämpas alltför olika i landet men även att det kan utvecklas en praxis som skiljer sig från lagstiftarens intentioner och lagens anda (Socialstyrelsen, 2004). Enligt Sannerstedt (1997) så säger lagtexten i ramlagar oftast allt förutom det väsentliga. Med detta menar han det förekommer formuleringar i lagtexten som säger allt förutom vad formuleringen innebär. Ett exempel på en sådan formulering hittar vi i Socialtjänstlagen (SFS 2001:443) 4 kap 1 § 4 st. som säger att den enskilde ska genom bistånd tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Lagtexten förklarar inte närmre vad som ska anses som skälig levnadsnivå, samma sak gäller när det kommer till tolkningen av barnets bästa.

4. Orientering om kunskapsläget

Jag kommer under denna rubrik att presentera forskning kring barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd. Jag kommer att förhålla mig till tidigare forskning som är relevant för uppsatsens syfte och frågeställningar. Fokus kommer mest läggas på den forskning som berör barn, eftersom jag anser att dessa områden är centrala för att kunna besvara på mina frågeställningar.

För att få fram relevant litteratur har jag använt mig av LUB-search, där jag använt sökord som bl.a. barnperspektivet, ekonomiskt bistånd, child perspective m.m. Jag har begränsat mig till vetenskapliga artiklar som faller under kategorin peer-reviewed för att säkerställa att artiklarna jag hittat har god kvalitet.

4.1 Barnperspektivet

Då jag har letat efter forskning har jag funnit olika rapporter som bl.a. länsstyrelsen, barnombudsmannen, socialstyrelsen mm har skrivit och som handlar om hur barnets bästa ska beaktas samt hur man ska förverkliga ett barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Jag har även funnit böcker som handlat om barnets bästa och vilket ansvar samhället har mm. Det har även skrivits olika uppsatser av forskare som haft fokus på barnperspektivet och hur barnperspektivet används inom socialtjänsten. Genom att läsa dessa rapporter, böcker samt uppsatser kan man se att det föreligger en viss svårighet i hur tillämpandet av barnperspektivet ska ske samt hur barnperspektivet ska följas för att gynna barnen och deras rättigheter. I socialstyrelsen (2003) rapport framkommer det att barnperspektivet generellt inte uppmärksammas i tillräckligt utsträckning i handläggningen av ekonomiskt bistånd, detta har man fått fram via Socialstyrelsens uppföljningar samt Länsstyrelsens tillsyn. Det framkommer även att det är oklart i hur man ska bedöma barnets bästa samt vad man ska utreda utan att gör intrång i familjens integritet. Socialstyrelsen (2003) skriver också att barnperspektivet måste utvecklas för att avsikten i lagen ska kunna uppfyllas.

Socialstyrelsen (2003) rapport om barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd handlar om hur man kan uppmärksamma barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd i enhet med socialtjänstlagen samt barnkonventionen. Rapporten är skriven utifrån länsstyrelsens verksamhetstillsyn och Socialstyrelsens uppföljningar av tillsynen av barnperspektivet inom socialtjänsten. Efter att en omfattande granskning har gjorts där man intervjuat handläggare, chefer, barnfamiljer i flera kommuner samt gjort en granskning av riktlinjer för ekonomiskt bistånd, framgick det att det inte finns någon punktlig definition av vad barnperspektivet betyder i handlägningsprocessen. Av granskningen framgick det bl.a. att det sällan i socialtjänstens dokumentation finns beskrivningar av barnets situation eller hur olika bedömningar av besluten kan påverka barnen. Både chefer och handläggare ansåg sig däremot arbeta i större utsträckning med ett barnperspektiv än vad som framgick av dokumentationen. Av rapporten visade sig även att flertalet av handläggarna verken hade fått någon utbildning eller någon annan vägledning kring vad ett barnperspektiv innebär och hur det ska tillämpas. Det presenteras dessutom olika områden och situationer i rapporten där man menar på att det betraktas vara ytterst viktigt att ha ett barnperspektiv. Områden som nämns är fritidsaktiviteter, hälsa, umgänge med föräldrar, boende (främst vid hot om avhysning samt hyresskulder) och ungdomars ferieinkomster. Vidare fortsätter man i rapporten att skriva om vad som begärs av socialtjänsten för att kunna införliva ett barnperspektiv och att

Barnombudsmannen bedömer att barnkonventionen förväntas inarbetas i alla socialtjänstens policydokument (Socialstyrelsen, 2003).

4.2 Handläggarnas handlingsutrymme

När det kommer till själva handläggningen av ekonomiskt bistånd så kan det ses som ett förhållandevis utforskat ämne, men jag hittade trots allt ett fåtal studier om detta. Lundström och Sunnesson (2006) skriver att arbetsgruppen eller den enskilde socialarbetaren ofta har ett visst handlingsutrymme som begränsas av organisationens regelverk. Inom området för ekonomiskt bistånd har handläggarna stora möjligheter för att själva påverka biståndets utformning och storlek (Lundström & Sunnesson, 2006). Stranz (2007) skriver i sin avhandling att möjligheten till att uppbära ekonomiskt bistånd grundas på den rättsliga regleringen av ekonomiskt bistånd, olika kompletterande regelverk till den aktuella lagstiftningen och enskilda kommuners och handläggares tolkningar av den aktuella lagstiftningen samt de kompletterande regelverken. Genom att väva samman dessa ovanstående förhållanden kan man få fram rätten till ekonomiskt bistånd. Stranz (2007) fortsätter med att skriva att det uppstår ett dilemma då avgörandet om rätten till ekonomiskt bistånd grundar sig på varje handläggares handlingsutrymme, vilket leder till att det uppstår stora bedömningsskillnader. I avhandlingen framkommer det att det skiljer sig mycket i bedömningarna och handläggningen av ekonomiskt bistånd beroende på vilken kommun eller handläggare man träffar på (Stranz, 2007). Hydén m.fl. (1995) har gjort en studie där de undersökt handläggarnas handlingsutrymme på ekonomiskt bistånd i mötet med klienter. Av studien framkommer det att typ och storlek på kommunen, ärendebelastning och tjänstestrukturen hade betydelse för handlägningsprocessen. Av studien visade sig även att det fanns vissa faktorer som gjorde att chansen för bidragstagaren att få beviljat bistånd ökade. Dessa faktorer som var påverkande var exempelvis ärendebelastningen, om en handläggare hade hög ärendebelastning under handläggningen av en ansökan var sannolikheten större för bidragstagaren att få beviljat bistånd. Även vissa individuella karakteristiska faktorer hos handläggaren kunde påverka vilka beslut som fattades ett exempel är socialsekreterarnas ålder. Gustafsson et al. (1990) tar också upp i sin studie att sannolikheten till att få en ansökan beviljad verkar vara större i områden där handläggarna är nya, alltså där man har en instabil personalsituation.

Även Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) skriver om handlingsutrymme i förhållande till själva organisationen. Författarna menar på att socialarbetarens ansvar är att representera den organisationen som de arbetar inom. Oavsett vilken roll socialarbetaren innehar kommer

denne ha direkt kontakt med en människa som är i behov av hjälp och denna position som en socialarbetare har kallas med andra ord för gräsrotsbyråkrat. Gräsrotsbyråkrat är ett begrepp som man översatt från Michael Lipskys Street level bureaucrats och innefattar den position som bl.a. en socialarbetare besitter som representant för organisationen de arbetar i när de möter medborgaren. Som socialsekreterare menar Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) på att man trots vissa begränsningar har ett stort handlingsutrymme. Socialsekreterarens handlingsutrymme styrs, som tidigare nämnt, av lagar och förordningar men samtidigt så har socialsekreteraren en stor frihet att välja hur arbetet ska fullföljas. Socialarbetaren har både en frihet men även ett ansvar att hantera det utrymme som ges och utrymmet kan komma att används på olika sätt beroende på hur socialsekreteraren är som person. Hur handlingsutrymmet kan se ut för socialarbetaren påverkas av organisationens riktlinjer, traditioner, professionella tolkningar, rutiner samt den professionellas personliga egenskaper. Interaktionen mellan klienten och den professionella är också en faktor som kan påverka hur handlingsutrymmet kan se ut. Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) skriver vidare att socialarbetarna får genom handlingsutrymmet en möjlighet att göra egna bedömningar, där de ska ta ställning till medborgarnas behov och krav. Handlingsutrymmet skapar på så sätt en viss valmöjlighet för socialsekreterarna. Trots att socialsekreterarna har lagar och förordningar som måste följas, får socialsekreterarna ett litet utrymme där de själva kan välja hur de vill handla, då lagen inte är särskild preciserad lämnar lagen ett litet utrymme för tolkning samt tillämpning som socialsekreterarna fritt kan använda. Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) fortsätter vidare med att skriva att handlingsutrymmet även är ett utrymme där socialarbetaren ska kunna visa vilken kompetens denne har då den gör bedömningar av skäligheten i egna beslut. Kompetensen som socialarbetarna skapar är en möjlighet som de har för att kunna påverka organisationens givna utrymme. Författarna menar på att det både är organisationen som kan sätta gränser för handlingsutrymmet genom att ange vilka ramar man ska förhålla sig till, men även den professionelle kan påverka organisationen då denne har fått ett utrymme där man själv kan sätta gränser. Handlingsutrymmet skapas på så sätt genom interaktioner mellan organisationen och den professionelle.

4.3 Barn i ekonomiskt utsatta familjer

Alla i familjen, framför allt barnen, påverkas och begränsas av den ekonomiska utsattheten både materiellt, socialt och emotionellt (Salonen, 2007). Artikel 27 i FN:s barnkonvention handlar om att barn har rätt till en skälig levnadsnivå. Rädda barnen tolkar artikeln på följande

sätt: att inga barn ska behöva tvingas leva på socialbidrag eller behöva växa upp i hushåll med låg inkomststandard i ett överflödssamhälle som Sverige (Salonen, 2007). Trots detta var det, som redan nämnt i inledningen, 230 000 barn som år 2012 som levde i ekonomiskt utsatthet i Sverige (Salonen, 2014).

Anne Harju (2008) har skrivit en avhandling som handlar om barns vardag med knapp ekonomi, där hon har försökt att synliggöra vilken betydelse den ekonomiska utsattheten har för barnen, vilka strategier barnen använder för att hantera den ekonomiska situationen som råder i familjen samt hur barnen förhandlar resurser och behov. Harju (2008) har i sin avhandling kommit fram till att knapp ekonomi har betydelse i relationen mellan barn och föräldrar men även i relation till andra barn. Harju (2008) menar på att relationen mellan barn och deras föräldrar påverkas då barn åtar sig det ekonomiska ansvaret och anpassar sin vardag i relation till den begränsade ekonomiska situationen då de försöker hjälpa till, detta kan medföra påfrestningar på relationen. I relation till andra barn menar författaren på att knapp ekonomi påverkar barns möjligheter att vara delaktiga i sociala aktiviteter, konsumtion och konventioner eftersom familjens ekonomi begränsar barnen.

I studien kommer Harju (2008) även fram till att barnen är aktiva i formandet av vardagen då de skapar sin egen vardag i förhållande till den begränsade ekonomiska situationen. Hon menar på att barnen har en viss tendens att förhålla sig till sin situation genom att jämföra med vad andra äger, det barnen gör är att de resonerar kring den ekonomiska situationen utifrån andra i sin omgivning och vad de ser som normalt hos dem. Barnen väljer sedan, utifrån hur de tolkar den ekonomiska situationen, olika strategier för att antingen öka familjens och det egna handlingsutrymmet eller för att lära sig leva med den knappa ekonomin.

Även Stina Ferinqvist (2012) har i sin studie *"barns strategier och ekonomiskt utsatthet"* skrivit om hur ekonomiskt utsatta barn upplever sina situationer. Studien har vissa likheter i jämförelse med Harjus studie. Ferinqvist kommer i sin studie fram till att ekonomin påverkar barnen på olika sätt, hon uppger att den ekonomiska situationen bidrar till att barn oroar sig både över föräldrarnas välmående samt familjens ekonomi. För att de ekonomiskt utsatta barnen inte ytterligare ska oroa sina föräldrar försöker de dölja sin oro och kommer då på olika strategier/ förhållningssätt både för att inte oroa sina föräldrar men även för att kunna hjälpa föräldrarna med den ekonomiska situationen. Ett exempel på en strategi/ förhållningssätt är att barn tenderar att inte delta i sociala aktiviteter då familjen inte har det bra ställt. I vissa intervjuer framkommer det att de ekonomiskt utsatta barnen inte kan be sina föräldrar om pengar pga. familjens ekonomi och avstår därför oftast ifrån att följa med sina kompisar på

olika sociala aktiviteter. I intervjuerna framkommer det även att dessa barn undviker att avslöja att det är pga. familjens ekonomi de inte kan delta i sociala aktiviteter och använder istället ursäkter som exempelvis ”jag har inte tid” för att slippa följa med. Aktörskapet som barnen åtar sig innebär bl.a. ett ökat ansvarstagande, både praktiskt men även känslomässigt vilket kan bli problematiskt för dessa barn (Ferinqvist, 2012).

5. Teorier/teoretiska utgångspunkter

Under denna rubrik kommer jag att presentera de teoretiska utgångspunkterna och begrepp som ligger till grund av det empiriska materialet. Då jag har som utgångspunkt att undersöka hur socialsekreterare som arbetar med handläggningen av ekonomiskt bistånd beaktar ett barnperspektiv har jag valt att använda mig av Michael Lipskys gräsrotsbyråkrati. Jag kommer först inleda med att skriva om betydelsen av organisationen och sedan om socialsekreterarens handlingsutrymme utifrån Michael Lipskys gräsrotsbyråkrati, då socialsekreterarens praktiserande av barnperspektivet just inom dessa ramar tar sig i uttryck.

5.1 Byråkratisk organisation

Enligt Johansson (2007) är en byråkratisk organisation en social struktur som har vissa särskilda egenskaper. Organisationen har en hierarkisk uppbyggnad och är även både internt samt externt specialiserad. Intern specialiseringen innebär att olika grupper av anställda har olika arbetsuppgifter och extern specialisering innebär att tydliga avgränsningar sätts på byråkratins verksamhetsområde. Att byråkratins arbete är begränsat av regler, är formaliserat samt att byråkratin har arbetsuppgifter som för det mesta innehåller tillämpningar av allmänna regler på olika ärenden, är det utmärkande dragen för byråkratins arbete. Johansson (2007) menar på att organisationen är konstruerad på så sätt att den kräver någon slags kontroll av medlemmarna samtidigt som medlemmarna ska kunna ha handlingsfrihet för att kunna utföra ett lämpligt arbete. Det behöver inte vara organisationens officiellt dominerande handlingskraft som även är den ledande. Olika handlingskrafter inom organisationen försöker frambringa olika saker. Då organisationen innefattar olika individer kan ledningens syfte komma att motarbetas och pga. dessa motsättningsfulla omständigheter måste organisationen grundas på kontroll. Organisationen måste även hitta en metod så att individens intresse överensstämmer med organisationens intresse för att få de olika individerna att anpassa sig efter organisationens krav. Någon form av kontroll behövs för att organisationen ska kunna fungera då organisationen bygger på integrerat handlande. Johansson (2007) menar vidare att organisationen kan med hjälp av resurser i form av symboliska och materiella belöningar styra

individernas beteende. Makten över individernas materiella behov är den huvudsakliga matresursen som gräsrotsbyråkratier grundas på.

5.2 Gräsrotsbyråkrati

Gräsrotsbyråkrati är ett uttryck som översatts från engelskans street-level bureaucracy. Begreppet introducerades av den amerikanske sociologen Michael Lipsky (Lipsky, 2010). Enligt Lipsky (2010) är gräsrotsbyråkrater de individer som arbetar inom den offentliga sektorn som exempelvis polisen, lägre domstolar, socialtjänsten samt andra sociala myndigheter mm. De är tjänstemän som har i uppgift att sammanföra klienternas behov så att de överensstämmer med organisationens olika uppdrag. Det är gräsrotsbyråkraterna som har direktkontakt med medborgarna i sina dagliga arbeten och är därmed organisationens ansikte utåt. Som sagt så har gräsrotsbyråkrater arbetsuppgifter att representera sin organisation, men detta ska de göra samtidigt som de ska försöka tillgodose medborgarnas behov, vilket inte är helt lätt då organisationen har begränsade resurser. Gräsrotsbyråkrater har oftast många ärenden och en stor arbetsbelastning samtidigt som de arbetar med individer som har få tillgångar och olika problem, detta brukar i längden oftast leda till att gräsrotsbyråkraterna bränner ut sig själva eller att de slutar sitt arbete. Lipsky (2010) fortsätter med att skriva att gräsrotsbyråkrater oftast framför att de har för många ärenden, vilket brukar leda till att den satta tiden man har med sina klienter förkortas och då hinner tjänstemannen inte tillgodose varje klients behov. Tack vare denna tids- samt resursbrist i organisationen innebär det ibland att gräsrotsbyråkraterna måste utveckla arbetsrutiner pga. prioriteringar av de olika arbetsuppgifterna, vilket i sin tur innebär att klienterna kan bli lidande. Då man utvecklar dessa arbetsrutiner leder det oftast till att klienterna massbehandlas och detta innebär att arbetets kvalitet minskar. Lipsky (2010) menar på att många gräsrotsbyråkrater inte är nöjda med de regler och riktlinjer som måste följas, vilket de försöker påverka på olika. Många gånger försöker gräsrotsbyråkrater att bortse från riktlinjerna för att hitta tillämpningar som främjar klienterna. Då gräsrotsbyråkraterna innehar en maktposition så är det dem som avgör vad klienterna bl.a. har rätt till, hur mycket information och vad för information klienterna får, när och var dem ska träffas mm. Lipsky (2010) menar på att gräsrotsbyråkraterna har stort handlingsutrymme. Författaren definierar handlingsutrymme som gräsrotsbyråkraternas möjlighet till olika handlingsalternativ. Författaren framför att gräsrotsbyråkraterna själva kan välja hur de vill tolka de lagar, förordningar och regler som finns och eftersom det är dem själva som bestämmer hur de väljer att förhålla sig till de ramar som finns inom organisationen, kan de själva skapa sitt handlingsutrymme då de kan tillämpa lagen efter sina

egna tolkningar. Lipsky (2010) skriver även att gräsrotsbyråkrater tenderar att söka stöd och stöttning hos sina kollegor då de i allmänhet upplever att de får för lite uppskattning ifrån samhället.

Även Johansson (2007) skriver om gräsrotsbyråkrater där han menar på att de är individer som verkställer beslut. Han framför att det kan vara svårt för gräsrotsbyråkraterna att bl.a. hålla de politiska interventionerna vid makt då man oftast har begränsade resurser som man ska förhålla sig till. Trots detta uppger även Johansson (2007) att gräsrotsbyråkraterna har ett förhållandevis stort handlingsutrymme då man själv fattar sina beslut, som t.ex. om någon bl.a. har rätt till ekonomiskt bistånd samt hur stort bistånd man har rätt till mm.

Gräsrotsbyråkraterna har även utrymme för att kunna arbeta både individanpassat men även flexibelt. Då gräsrotsbyråkraterna får ökat handlingsutrymme får de även högre krav på deras förmåga att förhålla sig till sina klienter på olika sätt.

6. Resultat och analys

Under denna rubrik kommer jag att analysera det empiriska materialet som jag har fått fram. Detta kommer jag att göra med hjälp av det teoretiska perspektiv som jag har valt samt med hjälp av bakgrundsinformation, jag kommer även att väva in tidigare forskning i analysen. Från intervjuerna kommer jag att ha med citat i den mån jag anser att de är relevanta samt intressanta för uppsatsen.

6.1 Respondenterna

Socialsekreterare 1: Den första respondenten är utbildad socionom och har arbetat med handläggning av ekonomiskt bistånd i 8 år. Respondenten har runt 40 aktiva ärenden vars 20 av ärendena har barn med i hushållet.

Socialsekreterare 2: Den andra respondenten har socionomexamen och har arbetat med handläggning av ekonomiskt bistånd i 9 år. I månaden brukar respondenten ta mer än 20 nybesök och respondenten uppger att det inte ens brukar vara hälften av nybesöken som har barn med i hushållet, dock har respondenten regelbundet ärenden där barn omfattas.

Socialsekreterare 3: Den tredje respondenten är utbildad socionom och har arbetat på ekonomiskt bistånd i 8 år, respondenten har även sedan 3 år tillbaka arbetat inom ett projekt med nollplacerade (personer som är sjuka men inte kan få någon ersättning från försäkringskassan). Respondenten har 43 ärenden vars 19 av dem är barnfamiljer.

Socialsekreterare 4: Respondent nummer 4 har socionomexamen med inriktning verksamhetsutveckling samt magisterexamen med inriktning socialt arbete och verksamhetsutveckling. Respondenten har arbetat på ekonomiskt bistånd i 3 år, just nu arbetar respondenten 50 % som socialsekreterare och 50 % som verksamhetsutvecklare. På sin 50 % tjänst har respondenten 22 ärenden vars en femtedel av dem har barn med i hushållet.

Socialsekreterare 5: Den femte respondenten är socionom och har arbetat med handläggningen av ekonomiskt bistånd i lite mer än 2 år. Denna respondent har 5 nybesök i veckan, vilket blir ca 20 nybesök per månad. Av alla nybesök är det uppskattningsvis var 4:e eller 5:e som har barn med i hushållet.

6.2 Innebörden av barnperspektivet

Under denna rubrik uppger socialsekreterarna hur de själva definierar barnperspektivet samt vad innebörden av barnperspektivet är.

Lagstiftaren har enligt Socialstyrelsen (2003) inte preciserat något närmare i lagen eller propositionerna om vad det egentligen innebär att ha ett barnperspektiv i handläggningen av ekonomiskt bistånd. Socialstyrelsen (2003) framför även att det i kommunerna finns otydligheter gällande hur ett barnperspektiv ska beaktas under en utredning. Då jag utfört mina intervjuer har det framkommit att alla respondenterna vet att barnperspektivet ska tillämpas, men när det kommer till definitionen av barnperspektivet så uttrycker sig alla respondenterna på olika sätt:

Som jag ser det så innebär barnperspektivet att man beaktar vad det kan få för konsekvenser för barnen, både ur ett kortsiktigt perspektiv men även långsiktigt perspektiv... att mamma och pappa har försörjningsstöd. – Socialsekreterare 1

Barnperspektivet, jag tänker på att vi tar hänsyn till det när vi fattar våra beslut om ekonomiskt bistånd men också att vi tänker på det när det gäller planeringen för familjerna, deras aktiviteter och hur deras situation allmänt ska bli förbättrad. – Socialsekreterare 3

Jag vet att barnperspektivet ska tillämpas vid handläggningen av ekonomiskt bistånd. Att det är viktigt att ta det vid beaktning. Att det handlar om att barnens behov ska komma i centrum och att det finns en skillnad mellan barnets perspektiv och barnperspektiv, att barnperspektiv är att vi ser vad som är viktigt

för barnet medans barnets perspektiv är att hur barnet ser på det, hur barnet tycker.

– Socialsekreterare 5

Som det framkommer i Socialstyrelsen (2003) definierar handläggarna begreppet på olika sätt samt så har de varierande tankar om vad barnperspektivet innebär. Ovanför redovisas hur tre av fem socialsekreterare definierar barnperspektivet. Som man kan se har de alla olika sätt att uttrycka sig på, men vad som går att utläsas av intervjuerna är att handläggarna ansåg sig ha en klar uppfattning om vad arbetet med ett barnperspektiv innebär. Sammanfattningsvis innebär ett barnperspektiv för handläggarna att man både ser på situationen utifrån barnets perspektiv då man tar hänsyn till hur barnet ser på sin egen situation, men även ifrån ett barnperspektiv då handläggarna själva ser vad som är viktigt för barnet, och att man alltid tänker på vad som är det bästa för det enskilda barnet eftersom alla har olika behov och att man tar hänsyn till konsekvenserna för barnen vid avslagsbeslut. Av intervjuerna framkommer det även att handläggarna är medvetna om att det finns direktiv som måste följas när det kommer till barnperspektiv. Handläggarna har under intervjuerna framfört olika exempel på hur man både tolkar och tillämpar ett barnperspektiv, och deras insikt inom detta område upplever jag är god. När det kommer till innebörden av att arbeta med ett barnperspektiv framkommer det att handläggarna har en klar uppfattning om vad det innebär men att flera av dem tyckte att det var lite svårt att precisera barnets bästa. På frågan om vad det innebär för de att beakta ett barnperspektiv så var det flera som framförde olika exempel om bl.a. att man ska synliggöra barnet och barnets behov, att man tänker på vad som står i barnkonventionen, att man tänker utifrån barnets bästa osv.

I socialstyrelsen (2003) rapport framkom det efter Socialstyrelsens uppföljningar och Länsstyrelsens tillsyn genomförts på ekonomiskt bistånd att barnperspektivet inte uppmärksammas i tillräckligt utsträckning. Det framkom även att något som tidigare i stor omfattning har saknats för handläggarna var konkretisering av innebörderna av barnperspektivet. Då detta har saknats framför socialstyrelsen (2003) i sin rapport ett par konkreta exempel på vissa förhållanden där de menar på att beaktande av barnperspektivet är extra viktigt. De situationerna som togs upp var boende, där hyresskulder el skulder och vräkning tas upp, hälsa, fritidsaktiviteter, umgänge med föräldrarna samt ungdomarnas ferieinkomster. Under intervjuerna rådde det stor enighet när det kom till ovanstående situationer, samtliga handläggare lyfte upp ovanstående situationer som exempel och menade på att just vid dessa situationer så är det särskilt viktigt att beakta ett barnperspektiv.

Hyrskulder och el skulder anpassas efter barnperspektivet, vi är snabbare att träda in vid hyresskulder och el skulder när det finns barn tänker jag.

- Socialsekreterare 4

...Men är det en familj som har varit aktuell ganska länge nu så brukar man kunna avsätta lite extra bistånd för att de barnen också ska kunna få göra någonting kul, tex. över sommarlovet åka till Liseberg eller göra något speciellt, så som andra barn oftast får göra på sitt sommarlov. - Socialsekreterare 2

Här ovan redovisas två citat där två handläggare tar upp vissa situationer där barnperspektivet är extra viktigt att beakta. Samtliga respondenter har som sagt lyft upp ovanstående situationer och menar på att de i sådana här situationer måste tänka lite annorlunda då barn finns med i hushållet. Några av socialsekreterarna menar på det är vid situationer som hyresskulder och el skulder barnperspektivet mest trädde in då man inte ville att barnet skulle lida men. Socialsekreterare 3 menar på att barnperspektivet kan innebära att man tar ställning till det och ser när det är skäligt att bevilja lite extra. Socialsekreterare 3 menar på att bara att man har gått en längre period på ekonomiskt bistånd borde vara ett särskilt skäl, då det är svårt att få ihop pengar när man gått på ekonomiskt bistånd en längre period, socialsekreterare 3 fortsätter med att man kan bli avtrubbade ibland så man tänker att 6 månader på ekonomiskt bistånd inte är länge, men för en familj så är det ganska länge att leva på normen. Utifrån mina intervjuer och ovanstående citat så framgår det att handläggarna tar hänsyn till barnen i sådana situationer. Detta kan innebära att socialstyrelsens rapport har haft en genomslagskraft. Likaså i frågor om fritidsaktiviteter och ferier tog handläggarna hänsyn till ett barnperspektiv om särskilda skäl bedömdes föreligga.

Av socialstyrelsens (2003) rapport framgick det även att flertalet av handläggarna inte hade fått någon utbildning eller någon annan vägledning kring vad ett barnperspektiv innebär och hur det ska tillämpas. Detta styrks även av mina intervjuer där det framgår att ingen av respondenter har fått någon utbildning kring vad ett barnperspektiv innebär. Samtliga handläggare har endast via sin socionomutbildning kvar de kunskaperna om barnperspektivet, de uppger att de inte har fått någon vidare utbildning på jobbet utan att de genom erfarenhet och diskussioner i sina grupper håller barnperspektivet vid liv. Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) skriver att man som gräsrotsbyråkrat befinner sig mellan medborgarnas behov samt organisationens uppdrag och gräsrotsbyråkraten ska utifrån bl.a. sin egen kunskap se till så att båda sidorna blir nöjda genom att göra ett bra arbete. Handläggarnas uppgift är att

tillgodose barnfamiljens behov genom att använda sig utav sin egen kunskap samt organisationens tillgångar. Då handläggarna inte får någon utbildning kan det i vissa situationer bli svårt för dem att förhålla sig till parternas intressen, eftersom man kan gå miste om viktig och användbar utbildning. Detta kan därmed försvåra arbetet då handläggarna inte har användbara verktyg i handlingsprocessen. När det kommer till vägledning kring hur ett barnperspektiv ska tillämpas så avviker min empiri från Socialstyrelsens resultat. Enligt Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) så ska organisationens resurser vara en förutsättning för att gräsrotsbyråkraterna ska göra ett bra jobb. De resurser som har framkommit efter att jag utfört mina intervjuer är att handläggarna har då de börjat på ekonomiskt bistånd fått en bunt papper där det har funnits tillämpningsanvisningar på hur man ska tillämpa barnperspektivet. Detta har då medfört att handläggarna har fått kunskap om hur barnperspektivet ska tillämpas. Även gruppdiskussionerna är en organisationsresurs som handläggarna har haft nytta utav, de har då genom diskussioner med enhetschefer samt kollegor fått mer kunskap om barnperspektivet.

Efter att jag fått en helhetsbild är min tolkning att handläggarna har en god uppfattning om barnperspektivets innebörd, trots att de inte fått någon vidare utbildning på arbetsplatsen. Den utbildning samt kunskap om barnperspektivet som de alla har är ifrån socionomprogrammet. Sedan utgår de ifrån erfarenhet, det som sägs på ärendediskussionen om barnperspektivet samt det som de tror att barnets bästa innebär eftersom detta tar mindre tid än att ta reda på barnens upplevelser. Då barnperspektivets innebörd har flera definitioner kan man se att endast en del definitioner av flera definitioner används och flera handläggare framför att är tidskrävande och att de inte har tillräckligt med tid för att varje gång kunna ta hänsyn till barns upplevelse och situation. Enligt Lipsky (2010) så ska gräsrotsbyråkraterna fatta snabba beslut. Detta kan vara ett skäl till varför handläggarna inte alltid hinner ta hänsyn till det specifika barnets upplevelse (barnets perspektiv) eftersom det annars hade tagit längre tid.

6.3 Barnperspektivet i handläggningen

Under mina intervjuer har det framkommit att handläggarna har en utredningsmall som de använder sig av i handlingsprocessen då de möter sina klienter. I denna utredningsmall finns det olika rubriker som man ska dokumentera om då dessa rubriker är relevanta för själva utredningen. I utredningsmallen finns det även en rubrik som heter barn, vilket samtliga handläggare nämner under intervjuerna. De menar på att det är genom den rubriken som barnen synliggörs, då de under denna rubrik skriver allt som har med barnen att göra som exempelvis barnens situation, när de är födda, vilken skola de går i, barnens hälsa, särskilda

behov mm. Barnen brukar dessutom enligt handläggarna uppmärksammas varje månad då föräldrarna kommer och gör en ansökan om ekonomiskt bistånd. Personerna som gräsrotsbyråkraterna hjälper omvandlas enligt Lipsky (2010) till klienter. På så sätt behöver gräsrotsbyråkraterna enbart fokusera på de egenskaper som klienterna har som då är relevant för själva arbetet. Detta kan man koppla till utredningsmallen, då handläggarna har en möjlighet att använda sig av denna mall och personerna omvandlas till klienter. Av mallen framgår det som sagt relevanta faktorer som är en fördel för själva utredningen av ekonomiskt bistånd. Utöver rubriken barn finns även andra rubriker som exempelvis social situation, familj, boendesituation, hälsa mm. Med hjälp av denna mall blir det så som Lipsky (2010) menar att man bara fokuserar på klienternas egenskaper som har en relevans för själva utredningen. Utredningsmallen kan ses som en fördel för handläggarna då de med hjälp av mallen inte riskerar att glömma bort att få in relevant information som kan påverka beslutet. Men en risk finns även att man kan gå miste om annan relevant information då mallen endast fokuserar på specifika rubriker.

För mig är det viktigt att jag skriver rubriken och att jag där får med så mycket som möjligt. Upptäcker jag minsta lilla rädsla på att barnen ska fara illa på något sätt så gör vi hembesök. - Socialsekreterare 2

När man gör hembesök tycker jag också kan vara ett sätt att uppmärksamma barnens behov, ibland för att de är hemma och också pratar med en, men också för att man ser hur det ser ut, och vad det finns tycker jag. Och där är lite synd att, om, man behöver begränsa hembesöken. Sen är det inte alltid att klienterna själva vill att man gör hembesök. Men jag har ju själv gjort hembesök, kanske man gör det av en anledning för att klienten har ansökt om något speciellt och vi måste komma hem och titta och sen när man är där kan man se ”nemen” här finns större behov. Då kan man ta upp det och inte vänta utan säga att det här kan du faktiskt också ansöka om, det verkar rimligt, det bör man ha. Det är också ett sätt att uppmärksamma behov. Socialsekreterare 3

Två av fem handläggare nämner hembesök och menar på att detta är ett viktigt verktyg i handlägningsprocessen för att synliggöra barnen och deras situation. Handläggarna menar på att hembesök är ett sätt att tydliggöra barnet i hushållet och att det är något som görs ofta. Handläggarna menar även på att de har blivit duktigare på att inkludera barnperspektivet trots när hembesök görs som inte alls handlar om barnen i sig, handläggarna uppmärksammar

barnens situation ändå då de gör vanliga hembesök som inte har något samband med barnen. Även Socialstyrelsen (2003) skriver att hembesök är ett viktigt verktyg och att man i samråd med föräldrarna ska göra hembesök för att ta hänsyn till barnets behov, men att detta är en arbetsmetod som behöver utvecklas. Enligt socialsekreterare 2 så har verksamhetsutvecklaren på ekonomiskt bistånd gått ut med att barnens situation och hur de har det alltid ska uppmärksammas vid hembesök. Som socialsekreterare 3 lyfter upp här ovan så är det inte alltid att barnfamiljer vill att man gör hembesök men trots detta så gör handläggare hembesök hos barnfamiljer. Johansson (2007) menar på att gräsrotsbyråkrater har makt gentemot sina klienter. Skulle barnfamiljerna inte samtycka till att ett hembesök görs så kan ansökan om ekonomiskt bistånd avslås då man inte kan göra en fullständig utredning. Johansson (2007) fortsätter med att gräsrotsbyråkratens makt resulterar i att klienterna hamnar i beroendeställning och detta kan även innebära att klienterna bestraffas om de inte gör vad som förväntas. Precis som Johansson skriver så resulterar ju beroendeställningen och rädslan för bestraffning till att de flesta familjerna väljer att samtycka till hembesök för att inte riskera avslag. Även anmälningsplikten kan kopplas till gräsrotsbyråkraternas makt, samtliga handläggare tar upp anmälningsplikten och menar på att det kan vara en viktig process i handläggningen för att barnen ska uppmärksammas och inte ska fara illa.

”...Så barnet ska ju inte lida men för föräldrarnas misstag, men är det ju så att föräldrarna har pengar som går till något annat så görs det en orosanmälan, för jag hoppas ju också såklart att föräldrarna ser barnets bästa i första hand och gör dem inte det så bör man göra någonting åt det...” - Socialsekreterare 5

I ovanstående citat kan man se gräsrotsbyråkraternas makt gentemot klienterna. Klienterna är även tvungna att även handla på rätt sätt för att inte riskera att bestraffas som i detta fall blir genom att en orosanmälan görs till Socialförvaltningen barn och unga.

Trots att maktpositionen kan upplevas som något negativt är den dock nödvändig i de flesta situationer. Både Socialstyrelsen (2003) och Salonen och Ulmestig (2004) skriver att ekonomin påverkar hela familjen, familjer som lever i ekonomiskt utsatthet riskerar en försämrad levnadsstandard och detta är något som framför allt drabbar barnen hårt. Genom att handläggarna kan göra hembesök och en orosanmälan så kan barnens situation uppmärksammas. Genom att handläggare gör hembesök upptäcks det vid flera tillfällen att barn far illa eller att deras behov inte tillgodoses mm. Handläggarna har då en möjlighet att hjälpa barnen antingen genom att en orosanmälan görs och familjen får hjälp från

socialförvaltningen eller om handläggarna uppmärksammar att barnens behov och hjälper de genom att bevilja det som är nödvändigt för att uppnå en skälig levnadsnivå. Genom denna maktposition har handläggarna möjlighet att utföra sitt arbete fullt ut. Om inte handläggarna hade haft denna makt så hade det varit svårt för dem att uppmärksamma barnens behov och barnperspektivet hade inte kunnat beaktas i tillräckligt utsträckning.

6.4 Reglerna och riktlinjerna kring barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd

Gräsrotsbyråkraterna använder reglerna och riktlinjerna som underlag för att kunna fatta beslut (Lipsky, 2010). Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) menar på att handläggarnas erfarenheter och personliga egenskaper kan påverka för hur riktlinjerna tolkas och tillämpas. När det kommer till regler och riktlinjer så svarar respondenterna på olika sätt. Samtliga av de intervjuade vet att det finns regler och riktlinjer för både ekonomiskt bistånd samt hur barnperspektivet ska beaktas. Tre av fem uppger att lagen är grunden, två nämner barnkonventionen och samtliga vet att det finns riktlinjer som ska följas på arbetsplatsen. När handläggarna uppger vad riktlinjerna är så svarar de flesta olika. Lipsky (2010) och Stranz (2007) skriver att gräsrotsbyråkraten kan då direktiven inte är specificerande själv skapa politiken efter sina egna förmånsrätter och på så sätt skapa en tillämpning och innebörd. Detta kan sedan i längden resultera i att tillämpningen eventuellt inte överensstämmer med lagstiftarens intention. Handläggaren kan exempelvis låta de olika besluten påverkas av sina enskilda värderingar eller tom. låta barnperspektivets innebörd antingen under- eller övervärderas.

”...Men målet är ju att vi ska ha en bredare, jag vet inte om detta är nedskrivet eller så detta är ju sådant som vi mer diskuterar att målet är att vi ska ha en bredare syn när det gäller barnperspektivet...” - Socialsekreterare 3

”Ja det finns riktlinjer gör det, men vi har inga specifikt uppsatta mål, men riktlinjer finns. Och riktlinjerna är ju att barnperspektivet alltid ska beaktas vid avslagsbeslut bland annat. Och barnperspektivet ska ju lyftas fram extra här var 6:e månad det är en riktlinje. Och sen tänker jag att, förutom det så ger det indikation på att barnperspektivet ska ju alltid beaktas i bedömning av exempelvis förhöjd norm till olika poster och kostnader, fritidsaktiviteter och vad det nu kan vara.” – Socialsekreterare 4

”Ja vi har riktlinjer, tillämpningsanvisningar på hur barnperspektivet ska tillämpas och jag har inte läst igenom de sen jag var ny här, mer eller mindre. Jag vet att jag har dem i min back. Och jag hoppas att det är så som jag berättar nu att man ser utifrån barnperspektivet, barnets bästa och barnets behov ska vara tillgodosett. Att orosanmälan ska göras till socialtjänsten och liknade. Men jag kan inte svära på att det är exakt det som står där, utan det är snarare vad jag har lärt mig att göra nu när jag har jobbat här, men jag kan tänka mig att det är det som står där” -

Socialsekreterare 5

Som man kan läsa ovan så råder det en viss osäkerhet kring regler och riktlinjer på arbetsplatsen trots att handläggarna visste om vart riktlinjerna fanns. De flesta av handläggarna vet att riktlinjerna finns i socialstyrelsens handbok men vad man kan utläsa är att handläggarna mer eller mindre inte läser igenom riktlinjerna. Så som Lipsky (2010) och Stranz (2007) skriver blir det då lätt att handläggarna utformar politiken själva. Detta gör de med hjälp av erfarenheter samt med hjälp av diskussioner som de för i grupper gällande barnperspektivet och sedan utgår de ifrån de. Man kan utläsa att vissa handläggare har lärt sig vilka riktlinjer och regler som gäller genom att ha diskussioner om detta i gruppen samt genom sina erfarenheter, detta kan som Lipsky (2010) och Stranz (2007) skriver i längden leda till att tillämpningen av reglerna och riktlinjerna inte överensstämmer med lagstiftarens intention, då de själva har format politiken.

Trots den lilla osäkerheten kring regler och riktlinjer så fanns det handläggare som hade koll på vilka riktlinjer som rådde. Samtliga handläggare lyfte upp följande riktlinjer att barnperspektivet alltid ska beaktas vid avslagsbeslut, att nödprövning ska göras, att barnuppföljningar ska göras var 6:e månad, riktlinjer kring orosanmälan samt att rubriken barn ska finnas med i utredningen. Andra handläggare nämnde riktlinjer där man menade på att beaktningen av barnperspektivet var viktigt och då tog de upp vissa situationer exempelvis vid vräkningar, el skulder, umgängeskostnader, fritidsaktiviteter, funktionsnedsättningar, spädbarnsutrustning, hemutrustning, cyklar mm.

”Det finns inga speciella riktlinjer så att si ska det vara eller så ska det vara, för att det är väldigt svårt eftersom situationerna kan se så olika ut för familjerna. Utan där trycker man ju på att barnperspektivet ska beaktas i bedömningarna, det är nog det mest generella som vi sätter. Det är individuella bedömningar utifrån riktlinjer från socialstyrelsen...” - Socialsekreterare 4

Socialsekreterare 4 menar på att det inte finns generella riktlinjer som är just för barnfamiljer då det är individuella bedömningar som gäller. Johansson (2007) menar på att gräsrotsbyråkraternas handlingsfrihet innebär att de har möjlighet att göra egna bedömningar, vilket vissa av socialsekreterarna menar på att man måste göra när det kommer till barnfamiljer då alla har olika behov, en barnfamilj kanske behöver cyklar medan en annan barnfamilj inte har behov av detta.

Enligt Lipsky (2010) finns riktlinjer för att gräsrotsbyråkraternas arbete på ett enklare sätt ska kunna kontrolleras av ledningen. Det är dessutom den politiska ledningen som ansvarar för utformningen av riktlinjerna samt sätter ramar för gräsrotsbyråkraternas arbete. Men trots detta menar Lipsky (2010) att det inte är politikerna som formar hur politiken ska utövas utan att det är gräsrotsbyråkraterna som formar hur politiken ska bedrivas, vilket kan kopplas till att handläggarna genom erfarenheter och diskussioner har lärt sig de olika reglerna och riktlinjerna och sedan utifrån detta kan välja hur de vill tillämpa dessa. När det kommer till frågan om hur handläggarna uppfattade att riktlinjerna följs på arbetsplatsen så menar samtliga handläggare att de tror att riktlinjerna följs väl på arbetsplatsen. Detta kunde de konstatera då alla handläggare på ekonomiskt bistånd flitigt talade om riktlinjer på ärendediskussionerna som man hade i grupp.

”Generellt så tror jag att alla handläggare gör likadant för vi pratar om det här ofta på ärendediskussion just om barnen. Eftersom det har varit ett prioriterat ämne...”

– Socialsekreterare 2

Lipsky (2010) skriver att organisationens identitet samt traditioner är något som efter en viss tid avspeglar sig på gräsrotsbyråkraterna. Gruppmöten samt ärendediskussioner är en del i den styrningen som på sikt ser till att handläggarna blir en del av organisationens identitet. Genom att handläggarna via ärendediskussionerna diskuterar de olika riktlinjerna blir alla samtidigt medvetna om vilka riktlinjer som råder på arbetsplatsen. Socialsekreterare 2 menar på att de flesta handläggarna gör likadant när det kommer till att följa de olika riktlinjerna och detta tack vare ärendediskussionerna, detta kan man koppla till Lipskys (2010) påstående om att handläggarna efter en tid blir en del av organisationens identitet då diskussionerna kan se till att handläggarna får en samstämmig bild av riktlinjerna. Detta upplever jag är något positivt då alla handläggarna följer samma riktlinjer, vilket i längden kan leda till att man försöker tillämpa riktlinjerna på samma sätt så att det inte blir alldeles för stora bedömningsskillnader mellan handläggarna. En nackdel kan vara att, så som det framkommer under mina intervjuer,

att handläggarna blir osäkra om vad som faktiskt står i riktlinjerna då de endast följer det som sägs under ärendediskussionen och skippar att läsa riktlinjerna.

6.5 Barnperspektivet i dokumentationen

Svensson, Johnsson och Laanemets (2008) skriver att en stor del av det sociala arbetet handlar om att dokumentera samt att det är en del arbetsuppgifter som utöver mötet med klienterna går åt det administrativa arbetet. Även Lipsky (2010) skriver att gräsrotsbyråkraterna har mycket administrativt arbete. När det kommer till barnen i dokumentationen så lyfter samtliga handläggare upp att barnet uppmärksammas under rubriken barn i dokumentationen. Det är under den rubriken handläggarna skriver konkret fakta om allt som har med barnet att göra för att få en helhetsbild. Handläggarna uppger att denna rubrik följer med i utredningarna varje månad och att barnen därmed uppmärksammas varje månad, dock ska handläggarna var 6:e månad göra mer utförligare uppföljningar av barnens situation vilket handläggarna tycker fungerar bra. Vissa handläggare menar dock på att barnperspektivet inte framgår under denna rubrik utan att det är i bedömningen främst vid ett avslagsbeslut som barnperspektivet framgår. När det kommer till barnperspektivet i dokumentationen så uppger samtliga handläggare att man utgår från ett barnperspektiv i beslutsprocessen då barnfamiljen får ett avslag.

”Bara vid avslag. Just det här utifrån att vad får det för konsekvenser för barnet och jag ska ju dokumentera att jag har tagit barnperspektivet i beaktande när jag fattar ett avslagsbeslut och göra nödprövning och där väntar vi ju inte på att mamma och pappa kommer in med kontoutdrag och visar att det föreligger nöd, utan där gör vi en nödprövning med en gång de har visat kontoutdrag vid besöket...” – Socialsekreterare 1

”Barnen ligger inte till grund för någon bedömning, om föräldrar har gjort vad dem ska eller inte däremot om det gäller specifikt en hyresskuld då kan man beakta liksom att utifrån att det är barn, då kan de ju stå med i bedömningen...” – Socialsekreterare 2

Salonen och Ulmestig (2004) skriver att vissa kommuner inte tar hänsyn till barnfamiljer då de ger avslagsbeslut på deras ansökan, vilket därpå påverkar barnfamiljen. Efter att ha utfört mina intervjuer så har jag fått den uppfattningen tillskillnad från Salonen och Ulmestigs (2004) studie att handläggarna i denna kommun var duktiga på att ta hänsyn till

barnperspektivet vid avslagsbeslut. Handläggarna uppger att det är per automatik som man beaktar ett barnperspektiv då familjen får ett avslag eller har el- eller hyresskulder, för att göra en konsekvensbedömning utifrån barnens situation.

”Ja, det tycker jag att jag gör. Jag kan inte säga alltså det står ju inte skriftligt i varje beslut att jag har beaktat barnperspektivet men eftersom det är med under utredningen så tycker jag att jag gör det. Självklart när det är någon utgift som är specifikt för barnet och som är något specifikt vi beviljar och då är det ju, då syns det ju i beslutet liksom...” – Socialsekreterare 3

Av vissa intervjuerna framgår det också att barnperspektivet beaktas men att de inte alltid står skrivet i dokumentationen. Även av Socialstyrelsens (2003) granskning framkom det att det sällan fanns några bedömningar om hur besluten kan påverka barnen i olika avseende, dock hade chefer och handläggare ansett sig arbeta med barnperspektivet i större utsträckning än vad som framgick av dokumentationen. Detta kan också till en viss del stämma in på handläggarna jag intervjuade då två av fem ansåg sig arbeta med barnperspektivet i större utsträckning men att de inte dokumenterade.

Frågan om vilka svårigheter som finns med barnperspektivet så svarade alla handläggarna olika, några av svaren som jag fick var att man tyckte det var en svårighet att veta när gränsen går för att göra en orosanmälan, att det var svårt att vara rättvist då det är individuella bedömningar som gäller, en annan tyckte att svårigheten låg hos handläggaren själv då man ville bevilja mer än vad man kunde mm. När det kommer till frågan om det är viktigt att lyfta fram barnperspektivet så var samtliga handläggare eniga och menade på att barnperspektivet var viktigt så att barnen inte ska behöva ha sämre möjligheter eller förutsättningar.

7. Avslutande diskussion

Syftet med detta examensarbete var att med hjälp av Lipskys gräsrotsbyråkrati analysera hur handläggare inom ekonomiskt bistånd beaktar ett barnperspektiv i olika aspekt. Jag har under arbetets gång fått en ökad kunskap samt bredare förståelse för hur handläggarna beaktar barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd. Min studie har byggts på fem intervjuer med handläggare som arbetar inom ekonomiskt bistånd. Med detta arbetsverktyg har jag fått kännedom om hur arbetet med barnperspektivet egentligen går till, hur barnen uppmärksammas, hur regler och riktlinjer följs, hur barnperspektivet uppmärksammas i

dokumentationen osv. Då jag var intresserad av just handläggares egna tankar, uppfattningar och perspektiv valde jag att intervjua fem handläggare som arbetar med ekonomiskt bistånd. Av studien har det framgått att barnperspektivet är ett begrepp som är brett och då det inte finns någon klar definition om vad barnperspektivet innebär så resulterar detta i att variationer uppstår på enheten. Detta innebär att handläggare både tolkar men även tillämpar barnperspektivet på olika sätt. Även handläggarnas handlingsutrymme har en viss påverkan då handläggarna själva kan bestämma hur de ska gå tillväga med beaktandet av barnperspektivet i utredningar då barnfamiljer ansöker om ekonomiskt bistånd. Utifrån mina intervjuer så framgår det att handläggarna generellt har en god insikt för innebörden av barnperspektivet. Resultatet tyder även på att handläggarnas uppfattning om barnperspektivets innebörd är hyfsat samstämmigt men att de uttrycker sig på olika sätt. Handläggarna redogör för god kunskap kring barnperspektivet. Utifrån min studie har det visat sig att handläggarna har koll på vilka regler och riktlinjer som gäller på arbetsplatsen. Det visar sig även att handläggarna vet vart man kan hitta regler och riktlinjer men trots detta är det oftast genom ärendediskussioner samt erfarenheter som handläggarna har lärt sig vilka riktlinjer som gäller på arbetsplatsen. Ärendediskussioner och erfarenheter tycker jag är ett bra sätt att lära sig nya saker på samt ett sätt att få stöd från sina kollegor, men när det kommer till regler och riktlinjer så tycker jag att man ska lära sig dessa ifrån den direkta källan. Med detta menar jag att man exempelvis slår upp reglerna i lagboken och att man läser riktlinjerna. Detta anser jag är viktigt för att kunna utföra ett mer rättsäkert arbete. Det är bra att handläggarna vet vilka regler och riktlinjer som gäller men jag anser att det kan finnas konsekvenser med att lära sig dessa genom ärendediskussioner och erfarenheter. Det finns en risk att det man lär sig kanske är snedvridet eller att man exempelvis missar andra viktiga regler och riktlinjer som finns. Det har även framkommit att handläggarna inte har fått någon vidare utbildning på arbetsplatsen utan att de endast har med sig kunskaper från socionomutbildningen. Jag anser att utbildning på arbetsplatsen hade varit en förutsättning för att kunna stärka barnperspektivet mer. När det kommer till handläggningen och dokumentationen av barnperspektivet har det framkommit att man tar hjälp av en rubrik som heter barn i handläggningen, som sedan även dokumenteras. Jag tycker att det är ett bra sätt för att uppmärksamma barnen så att de inte glöms, det är likaså en fördel för handläggarna. Men även här finns det en risk med att man kan gå miste om annan relevant information då man ställer specifika frågor.

7.1 Förslag på vidare studier

Utifrån bl.a. socialstyrelsens rapport framgår det att handläggare inte beaktar barnperspektivet i tillräckligt stor utsträckning. Under arbetets gång har jag förstått att barnperspektivet är ett viktigt begrepp som man måste ta hänsyn till när man arbetar som handläggare på ekonomiskt bistånd. Då handläggningen av ekonomiskt bistånd konstant utgår ifrån ett vuxenperspektiv är det lätt att barnen glöms bort, vilket kan få negativa konsekvenser. Så som det står i barnkonventionen ska barnens bästa alltid komma i främsta rummet därför tycker jag att ett förslag till vidare studier skulle kunna vara att man undersöker vad man faktiskt gör på en enhet för ekonomiskt bistånd för att få handläggarna att arbeta utifrån ett barnperspektiv. Hur går man tillväga för att belysa ett barnperspektiv? Hur går man till väga för att få handläggarna att beakta ett barnperspektiv? Görs något på enheten för att ge handläggarna mer kunskap om barnperspektivet? Vad gör man för att hålla barnperspektivet vid liv på enheten? Mm. Jag tänker att man skulle kunna undersöka detta på en högre nivå, med detta menar jag att man då pratar med ledningen på ekonomiskt bistånd som exempelvis chefer, verksamhetsutvecklare osv. för att undersöka hur man gör för att få handläggarna att beakta ett barnperspektiv.

Litteraturlista

- Ahrne, Göran & Peter Svensson (2011) "Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap" I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB
- Aspens, Patrik (2011). *Etnografiska metoder. Att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber
- Barnombudsmannen, (2000) Mänskliga rättigheter för barn. Ett informationsmaterial om FN:s konvention om barnets rättigheter. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.
- Barnombudsmannen (2010) "Om barnkonventionen" [Elektroniskt], <<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>> (2016-02-07)
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB
- Eriksson-Zetterquist, Ulla & Ahrne, Göran (2011) Intervjuer. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB
- Grönmo, Sigmund (2006) *Metoder i samhällsvetenskap*. Malmö: Liber
- Harju, Anne (2008) *Barns Vardag Med Ekonomi: En Studie Om Barns Erfarenheter Och Strategier*. Växjö: Växjö universitet
- Hydén, Lars-Christer, Kyhle Westermark, Pia & Stenberg, Sten-Åke (1995). *Att besluta om socialbidrag. En studie i 11 kommuner*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete, Socialstyrelse.
- Johansson, Ronie. (2007). *Vid byråkratins gränser – Om handlingsfrihetens organisatoriska begränsningar i klientrelaterat arbete*. Lund: Arkiv förlag.
- Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (2012) *Etiska dilemman*. Malmö: Gleerups Utbildning AB
- Lipsky, Michael (2010). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public services*. New York: Russell Sage Foundation
- Lundström, Tommy & Sunnesson, Sunne (2006). *Socialt arbete utförs i organisationer*. I Anna Meeuwisse, Sune Sunnesson & Hans Swärd (Red.), *Socialt arbete. En grundbok*. Stockholm: Natur och Kultur.
- May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Salonen, Tapio (2014) *Barnfattigdomen i Sverige – årsrapport 2014*. Stockholm: Rädda Barnen.
- Salonen, Tapio (2007) *Barnfattigdomen i Sverige – årsrapport 2007* Stockholm: Rädda barnen

- Salonen, Tapio & Ulmestig, Rickard (2004) *Nedersta trappsteget, en studie i kommunal aktivering*
- Sannerstedt, Anders (1997) ”Implementering – hur politiska beslut genomförs i praktiken” i Rothstein, B (red) *Politik som organisation* Stockholm: SNS Förlag.
- Skrivelse 2007/08:111 *Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter.*
- Socialstyrelsen (2003). *Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd.* Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2003a) *Ekonomiskt bistånd – stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden i den kommunala socialtjänsten* Stockholm: Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen (2015a) *Beaktande av barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd. En fallstudie av tre socialförvaltningar.* Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2004). *Ekonomiskt bistånd.* Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2011): *Ekonomiskt bistånd årsstatistik 2010. Utbetalda belopp samt antal biståndsmottagare och antal biståndshushåll.* Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2015b) *Ekonomiskt bistånd årsstatistik 2014- Belopp samt antal biståndsmottagare och antal biståndshushåll.* Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2010) *Social rapport 2010.* Västerås: Edita Västra Aros
- Socialstyrelsen rapport (2003) *Barnperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd.* Artikelnummer- 2003-109-1. Sättning Kajsa Mulder.
- Stranz, Hugo (2007) *Utrymme för variation – om prövning av socialbidrag: Rapport i socialt arbete 119.* Stockholm: US-AB Printcenter
- Svensson Kerstin, Johnsson Eva & Laanemets Leili (2008) *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete.* Stockholm: Natur och kultur
- SÖ 1990:20. Fns konvention om barnets rättigheter. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/49b764/contentassets/8caaeabf49834f16aa52df2108837b2d/fns-konvention-om-barnets-rattigheter-so-199020> [2016-02-01]
- Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi.* Malmö: Gleerups Utbildning.
- UNICEF (2008) *Handbok om barnkonventionen.* Stockholm: UNICEF Sverige
- Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.* Tillgängligt: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtat den: 2015-12-15).

Bilaga 1

Information till respondenterna

Hej!

Jag är en blivande socionom som går min näst sista termin på socionomprogrammet vid Socialhögskolan i Helsingborg. Jag ska under våren skriva på mitt examensarbete som kommer att handla om beaktandet av barnperspektivet i handlägningsprocessen av ekonomiskt bistånd. Jag har tänkt utföra intervjuer i syfte att undersöka hur handläggarna själva anser att de uppmärksammar barnen i sin utredningsprocess av rätten till ekonomiskt bistånd. Då jag finner detta undersökningsområde väldigt intressant, hoppas jag att du vill ställa upp för att göra det möjligt för mig att genomföra denna studie. Jag har beräknat att intervjuerna kommer att ca 60 minuter och jag kommer att spela in intervjuerna om du samtycker till detta. I intervjun kommer jag bland annat önska att du reflekterar över hur du anser att barnperspektivet beaktas på din enhet inom ekonomiskt bistånd.

Ditt deltagande i intervjun är naturligtvis frivilligt, och väljer du att delta så kan du avbryta deltagandet när du vill. Jag vill poängtera att deltagandet kommer att vara anonymt, vilket innebär att jag varken kommer skriva ut ditt namn eller vart du arbetar. Det insamlade materialet kommer att behandlas konfidentiellt och endast att användas i forskningssyfte. När uppsatsen är klar kan jag, om ni är intresserade, skicka den till er så att ni kan få ta del av uppsatsen.

Tack på förhand!

Qendresa Ibishi

Kontaktuppgifter:

Min handledare är Universitetslektor Mikael Sandgren

Mailadress: mikael.sandgren@soch.lu.se

Bilaga 2

Intervjuguide

Bakgrundsfakta

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat med handläggning av ekonomiskt bistånd?

Hur många ärenden har du?

Hur många av dina ärenden har barn i hushållet?

Allmänt om barnperspektivet

Vad innebär barnperspektivet? / vad vet du om barnperspektivet?

Vad för utbildning och kunskap har du om barnperspektivet?

Vad för utbildning har ni om hur barnperspektivet ska användas i handlägningsprocessen?

Vad innebär det för dig att beakta ett barnperspektiv?

Vad är barnets bästa och hur beaktar ni barnets bästa?

Regler och riktlinjer

Vet du om arbetsplatsen har några mål och riktlinjer för hur barnperspektivet ska användas i handläggningen?

Kan du berätta för hur dessa mål och riktlinjer lyder?

Hur uppfattar du att riktlinjerna följs?

Vad har ni för regler och riktlinjer inom ekonomiskt bistånd?

Barnperspektivet i handlägningsprocessen

Hur synliggörs barnen i handläggningen av ekonomiskt bistånd?

Vad finns det för speciella regler, riktlinjer, rutiner för hur du som handläggare ska beakta barnperspektivet?

Vad finns det för hjälpmedel som kan underlätta för hur handläggarna ska beakta barnperspektivet?

På vilket sätt påverkas handlägningsprocessen av barnperspektivet?

När uppmärksammar du barnets behov i handläggningen?

Hur framför du det i handläggningen?

Beslutsprocessen

Utgår du från ett barnperspektiv i beslutprocessen och i så fall hur?

Vilka svårigheter finns det med barnperspektivet?

På vilket sätt uppmärksammas barnet i dokumentationen?

När dokumenterar ni om barnperspektivet och framgår barnperspektivet i dokumentationen?

Tycker du att det är viktigt att lyfta fram barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd?